

Skapat av (Efternamn, Förnamn, org) Björn Kullander	Dokumentdatum 2012-11-22	Version 0.1
Fastställt av (i förekommande fall) [Fastställt av (personlista)]	Ev. ärendenummer [Ärendenummer]	Ev. projektnummer [Projektnummer]
Dokumenttitel Minnesanteckningar från möte med Swedac (ackreditering vägglabb.)		

Datum för mötet:	2012-11-20 (Trafikverkets kontor i Göteborg)	
Närvarande:	Torbjörn Jacobson	Trafikverket
	Björn Kullander	Trafikverket
	Ingrid Malmberg	Swedac
	Fredrik Langmead	Swedac
	Henrik Arnerdal	Nynas
	Annika Johansson	NCC Roads
	Katarina Ekblad	Skanska
	Hassan Hakim	VTI
Frånvarande:	Mats Jonsson	Svevia
	Leif Viman	VTI
	Peter Gustafsson	PEAB

1. Inledning

Torbjörn hälsade alla välkomna till Göteborg och efter en kort presentationsrunda gick föregående mötesprotokoll igenom (daterat 2011-06-21). En kort genomgång av utskottsarbetet gjordes av Torbjörn. De flesta i dagens möte är också med i något tekniskt utskott. Från NCC Roads har Annika Johansson ersatt Kenneth Vikström. Från Skanska har Katarina Ekblad ersatt Thomas Karlsson.

2. Hur har året varit

Swedac började med att berätta att man numera har ett nytt besöksintervall, med 16 månader (± 2 månader). De kan inte erbjuda 12 månader till "gamla" kunder, nya kunder har 12 månaders intervall den första perioden. Detta leder till att var och en ska få 3 besök under en 4 års cykel, istället för tidigare 4 besök.

Frågan gick runt bordet med följande kommentarer från deltagarna:

NCC har inga synpunkter för tillfället, ska ha ett planerat besök i början på 2013. Generellt fungerar det bra, dock kan man ibland få lite bevärligare avvikelser som tar längre tid att utreda och sedan svara på. Exempelvis IT-relaterade spörsmål.

Skanska framförde problemet med att besöken alltid kommer under den tid på året när arbetsbelastningen är som störst. Speciellt svårt är det med besök på enmanslaboratorier. Önskar en större flexibilitet. Oktober – Maj månad är bästa tid för besök.

Skapat av (Efternamn, Förnamn, org)	Dokumentdatum	Version
Björn Kullander	2012-11-22	0.1

Nynas är ackrediterade för ett antal provningsmetoder på bindemedel, sedan några år tillbaks. Har inte sett några problem hittills.

Problemet med att provtagningen för tillfället inte ingår i ackrediteringen måste lösas.

Mätosäkerhetsberäkningar för provtagningen har varit ett problem.

Torbjörn berättade att så småningom kommer kraven på leveranskontroll huvudsakligen innefatta insatsmaterial och asfaltmassa (ej så mycket borrkärnor från vägen), vilket innebär att huvuddelen av provtagning kommer ske vid asfaltverket.

VTI har under en längre tid haft önskemål om en ny teknisk bedömare, som har andra specialistkunskaper än bara bitumen. Som svar på detta anges att det för tillfället inte finns tillräckligt med sådana tekniska bedömare. Hassan framförde också frågan om varför VTI alltid får besök under 2 dagar medan något annat laboratorium har 1 dags besök. Detta förklarades bl.a. med att t.ex. vissa ackrediterade laboratorier har flera filialer/ laboratorier i samma beslut.

Svevia är mycket nöjda med hur det har fungerat under året. Vill dock ha all korrespondens och beslut elektroniskt.

PEAB tycker att det tar alldeles för lång tid att få ett beslut från Swedac.

SWEDAC

SWEDAC har problem att hitta lämpliga tekniska bedömare och att de tekniska bedömarna inte vill ta nästa steg och även granska kvalitetssystemet. Detta leder till att det alltid måste följas med en handläggare från SWEDAC vid varje besök. SWEDAC tar gärna emot tips på tekniska bedömare.

Fredrik berättade att SWEDAC förordar Flexibel ackreditering är ett måste för att snabba upp processen.

Se tidigare protokoll om hur denna typ av ackreditering fungerar.

3. Nya standarder

Ingrid informerade om nya standarder som har koppling till asfalt.

§3a i 2007:9 är bortagen ur den efterföljande utgåvan 2011:33. Det finns inte längre någon möjlighet att skriva avtal med kunden och därmed göra en ackrediterad analys av ett prov som laboratoriepersonalen tagit ut (ballast, massa på bil, borrning på väg). Det står i företagets beslut att **provtagning inte omfattas av ackrediteringen.**

En ny utgåva av **SS-EN ISO/IEC 17020:2012** har kommit ut. Allmänna krav på verksamhet hos olika typer av organisationer som utför kontroll.

SS-EN ISO/IEC 17065:2012 Krav på organ som certifierar produkter, processer och tjänster har kommit ut. Övergångsperioden är beslutad till 3 år. Dock finns ingen guide till denna ännu. Därför kommer **SS-EN 45011** att tillämpas ett tag till.

Var och en måste själv kontrollera om det finns några nya publikationer vilket kan göras på SWEDAC hemsida, där det också går att anmäla sig för prenumeration på nyhetsbrev.

Ett nytt vägledningsdokument som handlar om användning av vågar på provningslaboratorier och kontrollorgan finns tillgängligt via Swedacs webbsida (DOC 12:7).

Skapat av (Efternamn, Förnamn, org) Björn Kullander	Dokumentdatum 2012-11-22	Version 0.1
--	-----------------------------	----------------

4. Provningsrapporter mm

Läget är under kontroll enligt samtliga närvarande. Det ska framhållas att en gällande Metodlista alltid ska finnas på laboratoriet.

Fredrik informerade om kalibrering, internt och externt. Swedac har ett kravdokument (Swedac doc 04:2) där kraven på spårbarhet är beskrivet. I grund och botten så kan det sammanfattas i att det ställs samma krav på ett företag som genomför intern kalibrering på sin utrustning som ett externt företag som är ackrediterad för kalibrering.

Huruvida en utrustning skall kalibreras eller kontrolleras beror på hur pass mycket dess mätresultat kan anses påverka provningsresultatet. Detta regleras i § 5.5.2 i 17025. Om en utrustning kan anses ha signifikant inverkan på resultatet skall denna utrustning kalibreras. Kalibreringen kan då ske via en extern leverantör (ackrediterat kalibreringslaboratorium eller en riksmätplats) eller via intern kalibrering. Om kalibreringen görs internt så gäller det att kalibreringen utförs som en jämförelse mellan en referens (mätnormal) och det instrument som ska kalibreras. Vid jämförelsen bestäms hur mycket instrumentet avviker från referensen. Mätosäkerheten skall beräknas för kalibreringen. För att kalibreringen skall vara pålitlig måste den referens man använder vara kalibrerad av en riksmätplats eller vid ett för ändamålet ackrediterat kalibreringslaboratorium.

Om man istället kommer fram till att utrustningen inte har signifikant inverkan på provningsresultatet så kan det räcka med att utrustningen endast kontrolleras (istället för kalibreras). Dessa kontroller kan utföras internt och de skall genomföras enligt dokumenterade rutiner. I kontrollfallet så ställs inte längre något krav på spårbarhet (är dock en fördel om det finns) vilket gör att den referens man jämför emot inte nödvändigtvis behöver vara kalibrerad. Dock är det av mycket stor vikt att man har specificerat mot vilka krav kontrollen genomförs. D.v.s. vad innebär en OK/ej OK vid kontrollen. Om kravet är att utrustningen inte skall ha drivit mer än 1 % sedan senaste kontrollen så gäller det ju att man har en referens som man vet är tillräckligt stabil för att verifiera driftkravet på 1 %. Det är dessutom viktigt att man har utvärderat någon form av mätosäkerhet i sin kontroll så man inte kontrollerar kravet på 1 % med en osäkerhet på 2 %.

Begreppet kontroll används också som ett verktyg mellan ordinarie kalibreringar (på utrustning som har signifikant inverkan på provningsresultatet). Dessa kontroller kan anses ha samma krav som de kontroller som görs på utrustning som inte har kalibreringskravet. Syftet med mellanliggande kontroller kan t.ex. vara att verifiera de uppsatta kalibreringsintervallen.

EA – dokumentet 4/02 (Svensk översättning Swedac doc 04:1) samt EA dokumentet 4/16 handlar om hur en mätosäkerhetsberäkning skall genomföras. Både dessa dokument bygger på den s.k. GUM*-principen vilket är den internationella beräkningsprincip som är vedertagen runt om i världen för att visa på med vilken osäkerhet som mätningens resultat skall beräknas och presenteras.

* "Guide to the expression of uncertainty in measurements" (finns för gratis nedladdning via <http://www.bipm.org/en/publications/guides/gum.html>)

Annika framförde synpunkter om att man inte har lyckats ta fram mätosäkerheten för provtagning, vilket Ingrid och Fredrik från SWEDAC tyckte att branschen kunde lista, vilka faktorer som är kritiska och att mätosäkerheten inte behöver vara ett absolut värde.

Det är viktigt att vi i metodgruppen arbetar med frågan om ackreditering av provtagning.

GPS -koordinater kan vara till hjälp vid beskrivande av provtagningsplats vid provtagning. Frågor som kom upp var. Vad finns det för behov? Vad kan levereras?

Tillsvidare får dock branschen fortsätta med sina avtal under en övergångsperiod, men SWEDAC vill se att ett arbete bedrivs för att komma till rätta med frågan.

Skapat av (Efternamn, Förnamn, org)	Dokumentdatum	Version
Björn Kullander	2012-11-22	0.1

5. FTVB (frågor till vidare behandling)

IT-bedömare, system och säkerhet

Labprogrammet

NCC/ Svevia/ PEAB har samma program

Skanska har infört ett nytt tyskt program (La Strada)

6. CPR, CE märkning

CPR innebär vissa förändringar för certifieringsorganen jämfört med CPD, inte så mycket förändringar för laboratorierna. Från och med 1 juli 2013 ska alla byggprodukter som tillverkas och faller in under en harmoniserad produktstandard (hEN) enligt Nando och där övergångsperioden löpt ut CE-märkas och en Declaration of Performance (DoP) ska upprättas.

Detta kan i sig påverka laboratorierna på så sätt att fler kan komma att behöva använda sig av ackrediterad provning för att visa att egenskaper styrks på tillbörligt sätt.

Produktens prestanda redovisas via CE-deklarationen.

Mer punkter hanns inte med på mötet, men alla var överens om att fortsätta med denna mötesform.

Björn Kullander
Vid pennan (Trafikverket)

Torbjörn Jacobson
Trafikverket